

9. Gemaal te Lemmer, pers-
zijde met transformatorgebouw

Foto Heemaf

Foto Heemaf

10. *Gemaal te
Lemmer, zuidzijde*

schappij tot Uitvoering van Zuiderzeewerken N. V. (MUZ), onder nr. 777 N.O.P. 161. De overeenkomsten omvatten resp. het baggeren van ruim 208.000 m³ uit tochten, benevens 7,5 km wegbaan en ruim 575.000 m³ uit tochten en voorts 13 km wegbaan.

Op het einde van 1940 was de uitvoering grootendeels voltooid.

In totaal werden gedurende de jaren 1939 en 1940 de volgende hoeveelheden baggerwerk in den polder uitgegeven:

4,777,000 m ³ zand
8,852,000 m ³ gemengde grond
237,000 m ³ keileem
<hr/> 13,866,000 m ³ totaal.

omvattende ongeveer

42 km hoofdkanaal
52 „ zijkanaal
25 „ tocht
20 „ wegbaan
78 ha grondverbetering voor dorpen

Aan deze hoeveelheden ontbraken op het einde van 1940 nog ongeveer 530.000 m³ of nog geen 4% van de totale hoeveelheid. De uitvoering van het ontbrekende gedeelte werd na het verdwijnen van de ijsbezetting zoo spoedig mogelijk weer ter hand genomen, terwijl voorts nog de uitgifte van een belangrijke hoeveelheid baggerwerk met kleiner materieel, dat de sluizen kan passeeren, voor het maken van nog enkele aan de kanalen ontbrekende gedeelten en tochten werd voorbereid.

Aangezien het wenschelijk is om vóór het droogvallen van den polder nog zooveel mogelijk baggerwerk uit te voeren, werd de gelegenheid opengesteld om volgens de bepalingen van bestek no. 375 Z.W./N.O.P. no. 47 aanbiedingen te doen voor het baggeren van tochten en het voltooien van enkele kanaalgedeelten, voor het verwijderen van opslibbingen in de voltooide kanalen en tochten. Hoewel het aantal aanbiedingen door de schaarschte van geschikt stoombaggermateriaal, voornamelijk van klepbakken, gering bleef, konden toch de volgende onderhandsche overeenkomsten worden gesloten.

1. met IJ. van Wijngaarden te 's-Gravenhage, voor het baggeren van drie tochtgedeelten met een gezamenlijken inhoud van 200.000 m³, benevens voor het beschikbaar stellen van een grondzuiger, met bijbehorende bakken en sleepboot, tegen een overeengekomen bedrag per week;
2. Met D. Blankevoort Dzn. te Bloemendaal, voor het beschikbaarstellen van baggermolens met bijbehorende bakken en sleepbooten, tegen een overeengekomen bedrag per week;
3. met I. C. Kooyman te Harlingen, voor het baggeren van 100.000 m³ in de kanalen geslibden grond;
4. met Aldert Vrij te 's-Hertogenbosch, voor het baggeren van 100.000 m³ grond uit tochten.

Einde Juni 1940 werd de volgende weekproductie bereikt:

zand en keileem	65.000 m ³
klei, veen en ingeslibde grond	85.000 m ³
	<hr/> totaal 150.000 m ³

In verband met de daling van den waterstand in den polder zal het storten van de gebaggerde specie met onderlossers nog slechts gedurende enkele maanden mogelijk zijn, waarna tot oppersen of vloeien van de gebaggerde specie zal moeten worden overgegaan. Desbetreffende onderhandelingen zijn met verschillende gegadigden in voorbereiding.

Toegangswegen tot den polder

Wegvak Kampen—Ramspol. De hoofdverkeersweg, welke den N.-O. polder van Noord naar Zuid doorsnijdt, zal door een overbrugging van het Verlengde Zwarte Water nabij de Ramspol, den noordwestelijken hoek van het Kampereiland, een verbinding krijgen met het vaste land. Aansluiting ter plaatse aan een der bestaande wegen is niet mogelijk, omdat deze smal, bochtig en van zeer lichte constructie zijn. Daarom moet als onderdeel van de werken van den N.-O. polder een nieuw wegvak worden aangelegd van de ontworpen overbrugging bij den Ramspol af tot den Grafhorsterdijk nabij Kampen, waarop een iets meer beteekenende weg aanwezig is, welke door de gemeente Kampen nog zal worden verbeterd.

Het oostelijkste deel van dit wegvak ter lengte van ongeveer 0,7 km werd reeds uitgevoerd in samenhang met de werken tot afdamming van het Ganzendiep; voor de rest, lang 7 km, werd de uitvoering van de aarden baan, na openbare aanbesteding volgens bestek no. 356 ZW, opgedragen aan de Handelssonderneming De Moerdijk N.V. te Baarn, voor f 255.600,—.

De nieuwe weg volgt in hoofdzaak het tracé van

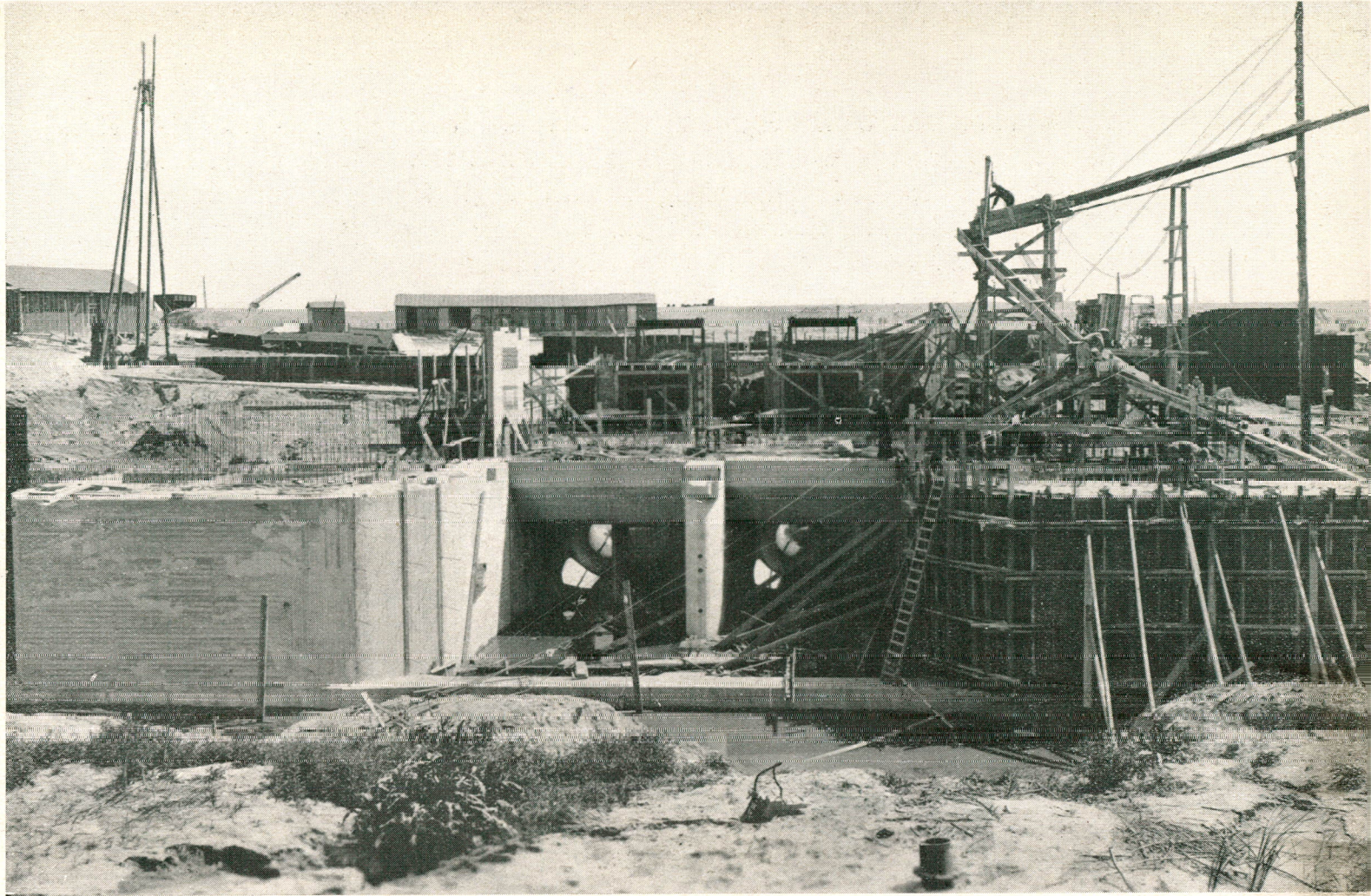
bestaande wegen, waarvan evenwel eenige bochten worden afgesneden of flauwer gemaakt. De kruinsbreedte is, in overeenstemming met die, welke is bepaald voor den weg Kampen—Zwolle, die eigenlijk de voortzetting van den bedoelden weg is, ontworpen op 16 m.

In het laatste kwartaal van 1940 werd met de uitvoering van het wegdek een aanvang gemaakt; de uitvoering werd door regen en hooge waterstanden belemmerd en tenslotte door de vorst onmogelijk gemaakt. Wel kon worden begonnen met den bouw van een der duikers.

Na den winter werd voortgegaan met het graven van wegslooten, het opwerken van bermen en het inbrengen van zand voor de aarden baan. Het zand wordt in de ontworpen afwateringsgeul bij den Ramspol gezogen, in depot geperst en later per spoor verder vervoerd. In het 2e kwartaal 1941 kwam het werk voor ruim de helft gereed.

Wegvak bij Kadoelen. Bij Kadoelen geeft de overbrugging van de keersluis gelegenheid voor het wegverkeer een verbinding met den polder te maken. Daartoe moet in het bestaande land een wegvakje van bijna 1 km lengte worden gemaakt tusschen de sluis, die even buiten de kustlijn is gebouwd in den mond van het randkanaal Blokzijl—Kadoelen, en den naastbij liggenden openbaren weg, t.w. den provincialen weg, die Zwartsluis met Vollenhove verbindt.

Dit wegvak is ontworpen met een 15 m breede baan, waarop een 5,50 m breede verharding, bestaande uit een fundeering van Limburgsche steen met deklaag van teerslakken. De aanleg ervan, vol-

11. Overzicht tijdens bouw van
het gemaal De Voorst, Juni 1940

Foto Van Buiten

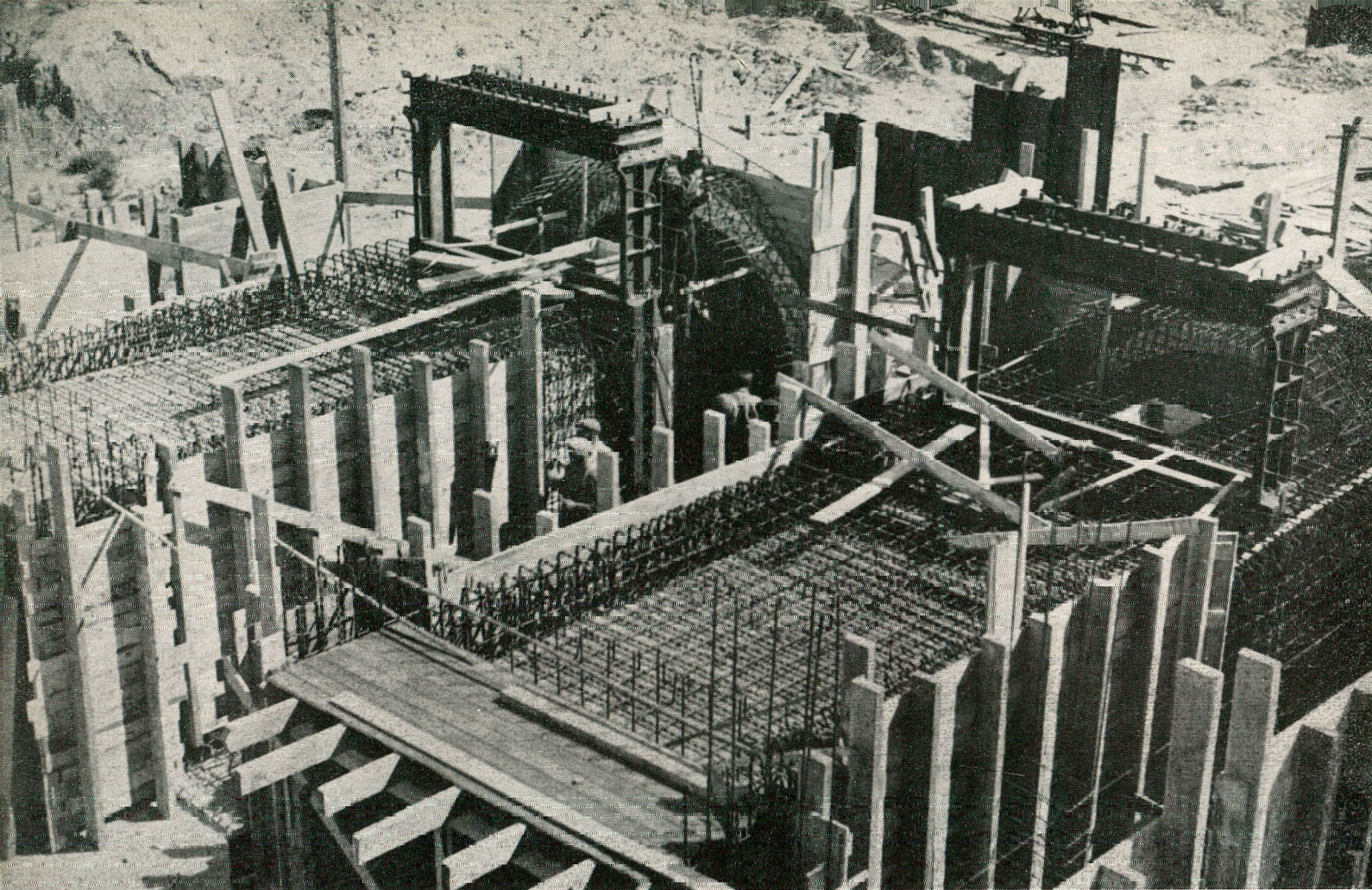

Foto Van Buiten

12. *Wapening perskokers van
het gemaal De Voorst, Juni 1940*

gens bestek no. 372 Z.W., werd na openbare aanbesteding opgedragen aan Gebrs. Hogenbirk's Wegenvbouw en Stoomwalsenbedrijf N.V. te Laren voor f 21.126.

Het grondwerk kwam in het 2e kwartaal 1941 gereed, terwijl met de verharding werd begonnen.

Wegvak bij Vollenhove.

Bij Vollenhove is eveneens een toegangsweg tot den polder ontworpen, aansluitend op een daar te bouwen brug over het randkanaal. Om de voor doorgaand verkeer ongeschikte stadsstraten van Vollenhove te vermijden, is deze weg aan de oostzijde van de stad ontworpen; hij geeft verbinding met den hiervoor genoemden provincialen weg.

Het te maken wegvak is ongeveer 1,2 km lang, de kruinsbreedte is 16 m; overigens komt de constructie overeen met het hiervoor genoemde wegvak.

De uitvoering volgens bestek no 373 Z.W. werd na openbare aanbesteding voor f 41,800.- gegund aan de Nederlandsche Basalt Maatschappij N. V. te Zaandam. Met het grondwerk werd begonnen: de zeedijk is ter plaats van de kruising belangrijk verlaagd. Met het aanvoeren van verhardingsmateriaal werd een aanvang gemaakt.

Brug bij Vollenhove.

De hiervoor genoemde brug over het randkanaal te Vollenhove is ontworpen met een scheepvaartopening, wijd 7,50 m, door een stalen ophaalbrug overspannen en met eenige afvoeropeningen, voorzien van vaste overbruggingen van gewapend beton.

De onderbouw, inclusief paalfundeering van gewapend beton, met de vaste overspanningen werd volgens bestek no 369 Z.W. aanbesteed en opgedragen aan

Christiani & Nielsen's Gewapend Beton Maatschappij N. V. te 's-Gravenhage voor f 65,500.-.

Wegens stagnatie in den aanvoer van cement konden de noodige betonpalen niet worden gemaakt, zoodat het werk slechts weinig vorderde.

Wegvak bij Blokzijl.

De uit het centrum van den polder op Blokzijl gerichte verkeersweg moet, om met een openbaren weg nabij dit stadje te worden verbonden, over ruim 1 km lengte het buitenland ter plaatse doorsnijden. Dit wegvakje zal al spoedig noodig zijn om toegang te geven tot het randgebied van den polder en werd daarom bij openbare aanbesteding volgens bestek no 376 Z.W. in uitvoering gegeven aan de Geruischlooze weg N.V. te Heemstede voor f 29,629.-. De constructie van het wegvak komt geheel overeen met die van het wegvakje bij Vollenhove. De uitvoering is met kracht aangevat, het grondwerk kwam in het 2e kwartaal 1941 vrijwel gereed, terwijl het paklaagmateriaal aangebracht en grootendeels gewalst werd.

Indijking en droogmaking van den Zuidwestelijken polder

Door de Regeering werd het besluit genomen den Zuidwestelijken polder te maken en reeds in 1941 met het bedijkingswerk daarvan aan te vangen.

In verband hiermede werd een algemeen plan voor den polder opgemaakt, dat thans in onderzoek is. Dit onderzoek is bereids zoover gevorderd, dat de richting van de westelijke, zuidwestelijke en zuid-

oostelijke bedijking kon worden vastgesteld. Zoodra het algemeene plan ook verder zal zijn vastgesteld, zal daarvan een beschrijving kunnen worden gegeven. De geaardheid van den zeebodem in het zuidelijke deel van het IJsselmeer is van dien aard, dat aan den eigenlijken dijksbouw een belangrijke grondverbetering moet vooraf gaan.

De voorbereiding van de uitvoering van het eerste gedeelte van de grondverbetering in het tracé van den meerdijk heeft geleid tot het afsluiten van een overeenkomst met een aannemerscombinatie, bestaande uit de firma's:

Hollandsche Aannemers Maatschappij N.V. te 's-Gravenhage, A. Volker's Maatschappij tot het Uitvoeren van Openbare werken N.V. te Sliedrecht, Van Hattum & Blankevoort N.V. te Beverwijk, Baggermaatschappij Bos & Kalis N.V. te Sliedrecht, waarbij opdracht werd verstrekt tot het maken van een grondverbetering onder een in totaal ongeveer 3,5 km lang gedeelte van den zuidoostelijken dijk, als aangegeven is op het kaartje op blz. 37.

Het werk omvat in totaal een hoeveelheid van 1,600,000 m³ specie van slappe samenstelling baggeren en vervangen door zand.

De uitkomende specie wordt in een aangesloten laag gestort in de nabijheid van het dijkstracé, terwijl het zand met grondzuigers eveneens in de nabijheid wordt gewonnen. Hierbij geven de ongeveer 6 m dikke lagen van gemengde samenstelling, welke ter plaatse aan de oppervlakte worden aangetroffen, moeilijkheden. Om hieraan tegemoet te komen werden op een 3-tal punten de bovenlagen over ongeveer 2/3 deel van de dikte weggebaggerd.

Einde Juni 1941 waren tewerkgesteld 2 baggermolens en 3 grondzuigers. Het baggerwerk was toen voor

omstreeks de helft, het zandstorten voor ongeveer $\frac{1}{4}$ gereed.

Op 18 Juni 1941 werd onderhands aanbesteed bestek no 384 Z.W/ZWP no 1, voor het maken van een 2500 m lang gedeelte van den meerdijk, aansluitende tegen den noordwestelijken hoek van Marken, aangegeven op kaartje op blz. 37.

Het werd gegund aan de laagste inschrijfster de Maatschappij tot Uitvoering van Zuiderzeewerken N.V. (MUZ) te 's-Gravenhage voor f 1,138,000.-. Met het werk werd inmiddels begonnen.

Landbouwkundige werkzaamheden van de directie van de Wieringermeer ten behoeve van den Noordoostelijken polder

Huisvesting van de Directie te Zwolle.

De verbouwing van het in Zwolle van de gemeente gehuurde Directiegebouw ondervond door den oorlog belangrijke vertraging. Het gebouw kon inmiddels in gebruik worden genomen.

I. Landbouwkundige afdeling

I. Onderzoek.

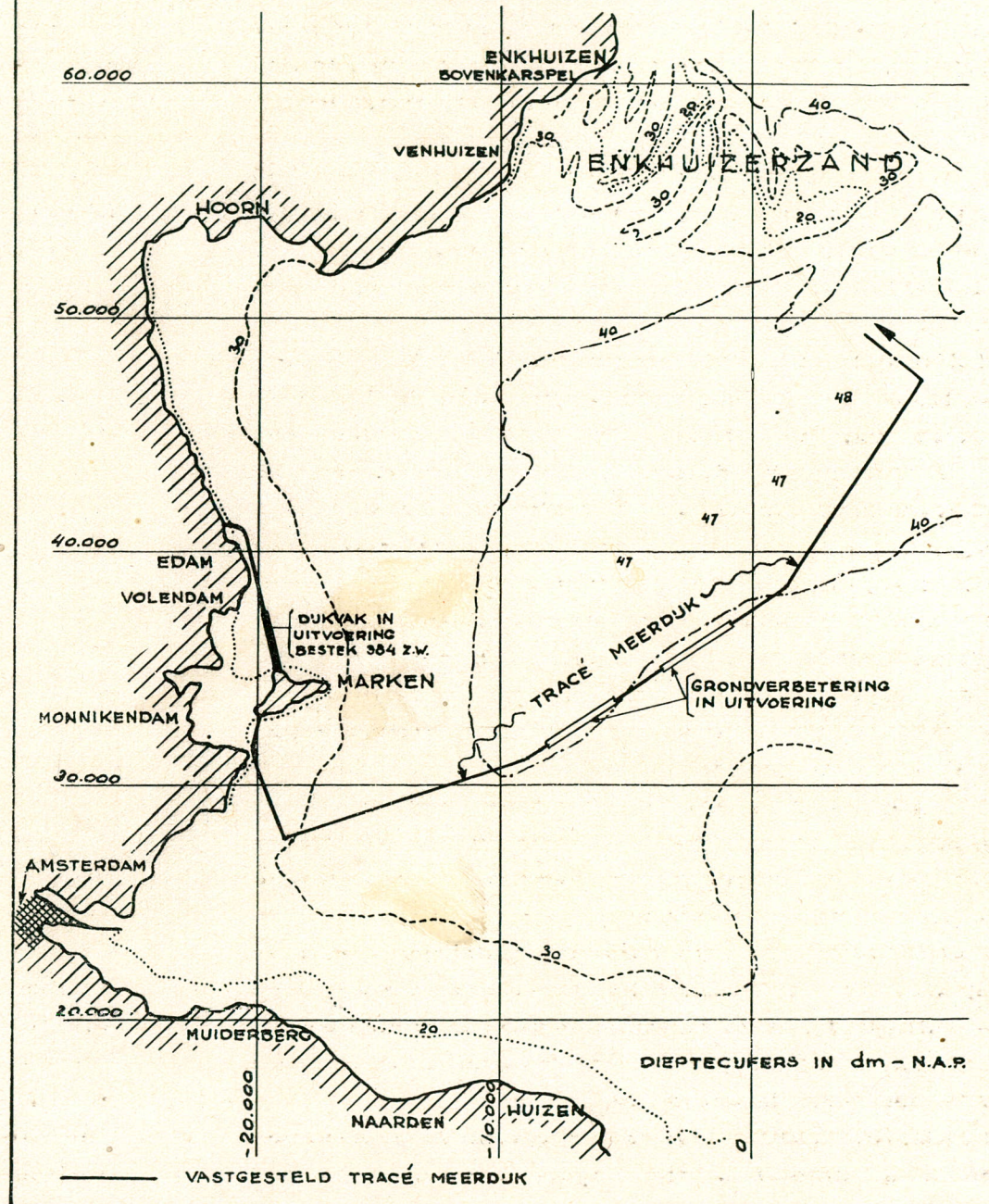
1. Landbouwkundig onderzoek.

In het vorige album werd de aandacht gevestigd op de door inzaai op het proefvak nabij Kraggenburg gedane proefnemingen. Het toegepaste verschil in diepte van grondbewerking gaf practisch geen aanleiding tot het optreden van verschillen bij de verbouwde gewassen.

ZUIDWESTELIJKE POLDER

0 2 4 6 8 10 KM

WERKEN IN UITVOERING 1 JULI 1941

Bij het incultuurnemen in 1939 waren de resultaten met erwten, veldboon en vlas beslist onvoldoende, die met gele mosterd en blauwmaan niet bevredigend. In het 2e cultuurjaar gaven deze gewassen een meer normaal beeld. Met erwten en veldboon werden bovendien goede uitkomsten verkregen op grond, die in 1939 niet in cultuur werd genomen, maar een jaar onbegroeid bleef liggen; vlas bleef in dit geval evenwel beneden het middelmatige.

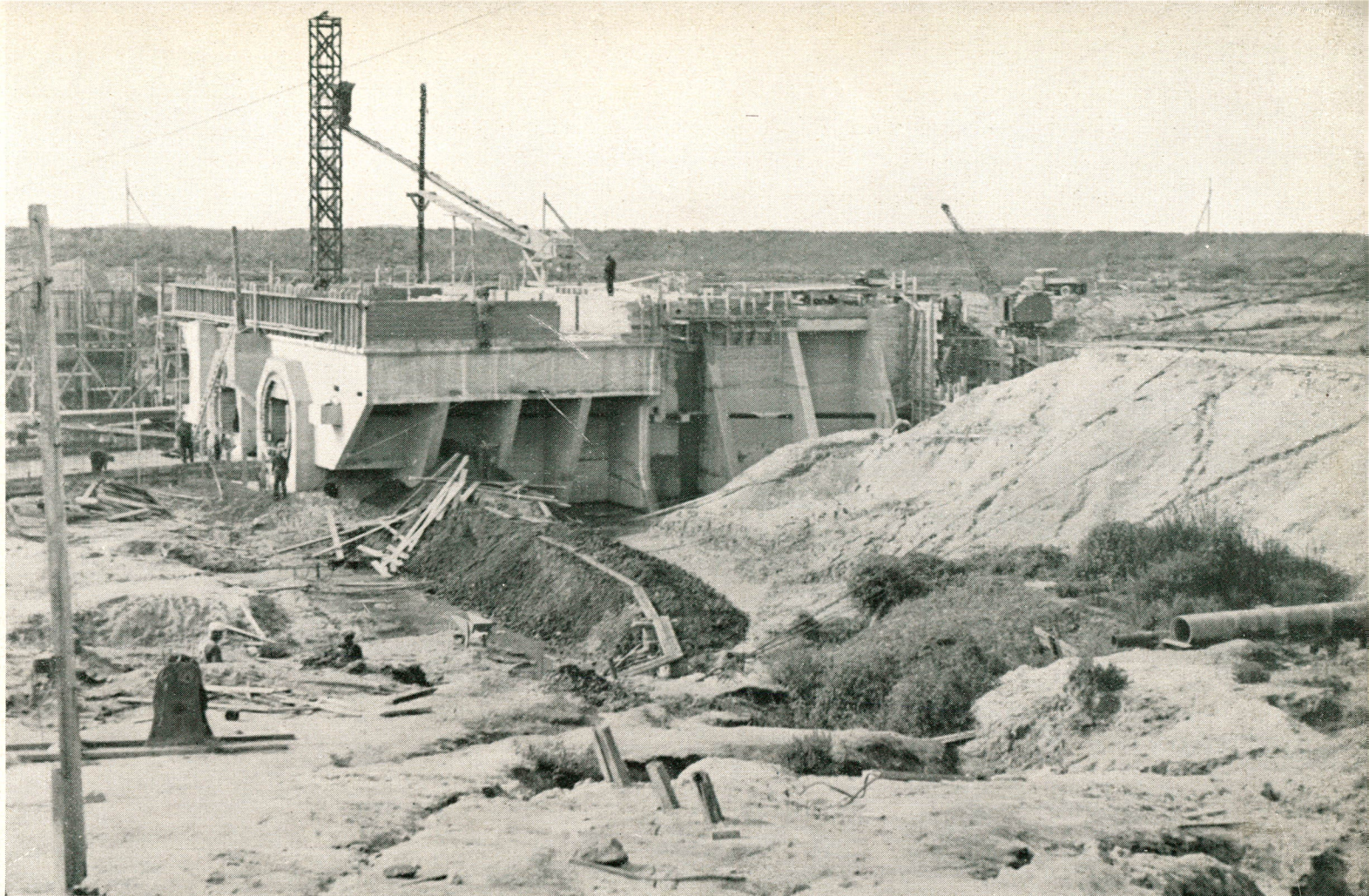
Bij de proeven inzake vruchtopvolging was de belangrijkste afwijking het in sterke mate optreden van tarwehalmdooder bij den verbouw van tarwe na tarwe en wel meer in het bijzonder op de zavel; op de zware zavel gaf deze opeenvolging hoegenaamd geen aanleiding tot het optreden van die ziekte. Bij de wintergerst werd een zwakke aantasting door de larve van de fritvlieg waargenomen.

De voortgezette stikstofbemestingsproeven gaven, evenals in 1939, weer den indruk, dat de grondsoorten, waarop de proeven zijn genomen (n.l. lichte en zware zavel) niet zoo stikstofbehoefstig zijn als in de Wieringermeer. De tegenstelling tusschen de werking van ammoniak- en nitraatstikstof bleek voorts in het nadeel van eerstgenoemde, niet zoo uitgesproken aan den dag te treden. De lucerne op de in 1939 aangelegde fosforzuurproefvelden, waarop in dit jaar zeer duidelijke fosforzuurwerking kon worden aangetoond, reageerde echter in 1940 op de aanwending van fosforzuur. Daarentegen werd wel weer fosforzuurwerking waargenomen bij lucerne op een proefveld, dat in 1940 werd aangelegd op in 1939 niet beteelden grond. Op een op lichte zavel aangelegd graslandproefveld ontwikkelde 't grasgewas zich bij aanwending van Thomasslakkenmeel wat minder dan bij toepassing van superfosfaat en Fer-

tiphos. Evenmin als in 1939 werd in 1940 met aanwending van kali een positief resultaat verkregen. De in 1940 met erwten, veldboon, hopperups, lucerne, witte en roode klaver herhaalde entingsproeven gaven ook weer slechts geringe uitwerking van de enting te zien. Voorloopig blijft het een open vraag, of t.z.t. de ongeroerde zeebodem op dezelfde wijze zal reageren als de op het proefveld aanwezige verwerkte grond, die nl. van den zeebodem opgebaggerd en op een gedeelte van den dijk gedeponed is.

Bij de voortgezette proefnemingen zijn de belangrijkste gewassen uitgezaaid zoowel op grond, die in 1930 en (of) 1940 al beteeld werd, als op grond, die tot dusver nog geen cultuurgewas droeg. Ten aanzien van de vruchtopvolging is het in 1939 ontworpen schema verder uitgevoerd. De proeven zijn in de eerste plaats gericht op het doen van waarnemingen bij verbouw van graan na graan, met en zonder klaver-ondervrucht; verder bij verbouw van graan als eerste cultuurgewas na een voorafgaande, voorloopige begroeiing met een destijds in de Wieringermeer als noodmengsel betiteld gewas, waarvoor op het proefveld zijn genomen Engelsch raaigras, Engelsch raaigras met witte klaver, hopperups en lucerne. Het bemestingsonderzoek komt hoofdzakelijk neer op voortzetting van de in 1939 ontworpen proeven. Aan de loopende fosforzuurproeven is toegevoegd een fosforzuurhoeveelheidsproef op lucerne, in het voorjaar van 1941 uitgezaaid op grond, die in 1939 en 1940 niet werd beteeld. De vergelijking van stikstofmeststoffen, aangewend in stijgende hoeveelheden, heeft plaats op graan na graan met en zonder groenbemesting en op graan rechtstreeks na lucerne.

Aanvankelijk leek het er niet naar, dat de waterstand

13. Overzicht tijdens bouw van
het gemaal De Voorst, Juli 1940

Foto Van Buiten

Foto Van Buiten

14. Aanzicht van de oostzijde van het
gemaal De Voorst, Juli 1940, perszijde

in den polder voldoende zou zijn gedaald om in het voorjaar van 1941 op de dan drooggevallen gronden met de onderzoekingen een aanvang te kunnen maken. Voor een oriënterend onderzoek naar het gedrag van zeer fijnzandigen grond, zooals die wordt aangetroffen in de oostelijke kuststrook, is daarom op de Blokzijler Noorderuiterdijken op grond van overeenkomstige geaardheid een proefveld aangelegd. In het begin van Mei 1941 was in het aangrenzende deel van den polder een gedeelte van dien grond voldoende droog komen te liggen, om nog tot den aanleg van een bemestingsproefveld met zomergewassen en een entingsproefveld met klavers en peulvruchten te kunnen overgaan.

2. Bodemonderzoek.

De gegevens, die in de afgelopen jaren bij de boringen in den N.-O. polder zijn verzameld, werden tot een nieuwe kaart van de bodemgesteldheid verwerkt. Zooals reeds vroeger is bericht, is de bodemgesteldheid langs den westelijken dijk van den polder gunstiger gebleken dan is aangegeven op de kaart, opgenomen op blz. 50 van album no. VIII.

Langs den oostrand van den polder bleek echter meer zand voor te komen dan op die kaart is aangegeven, zoodat de totale oppervlakte zandgronden volgens de nu beschikbare gegevens ongeveer even groot is als de kaart van 1936 aangeeft.

De waarnemingen op het proefveld bij Kraggenburg werden voortgezet. In den loop van den zomer 1940 droogde de grond verder in dan tot het peil van zomer 1939, zoodat de verbrokkeling en de scheurvorming nog toenamen. In den winter van 1939

op 1940 was meer sulfaat uit den grond gespoeld dan in den zomer van 1940 door oxydatie van de zwavelverbindingen gevormd werd; het sulfaatgehalte van het bodemwater was daardoor in 1940 lager dan in 1939.

In den winter van 1940 op 1941 spoelde weer veel sulfaat uit den bovengrond, terwijl het reeds lage Na. gehalte van het complex nog verder afnam. In het laatst van Juni 1941 werd aangevangen met de terreinwerkzaamheden in den droogvallenden polder: op verschillende plaatsen werd de doorlatendheid van den grond volgens de boorgatmethode bepaald, terwijl werd aangevangen met een voorloopige verkenning van het terrein.

Het nieuwe laboratorium voor het bodemkundig onderzoek der Noordoost poldergronden kwam 1 November 1940 zoover gereed, dat met de inrichting van het gebouw een begin kon worden gemaakt. 1 December 1940 was de inrichting klaar en het bedrijf normaal aan den gang.

Zuidelijke polders.

De Dienst der Zuiderzeewerken verrichtte een aantal boringen in de Zuidelijke kom van het IJsselmeer in verband met den aanleg van waterbouwkundige werken.

De boringen werden bodemkundig beschreven en van de meest karakteristieke lagen werden monsters verzameld.

3. Microbiologisch onderzoek.

De uitwerking van de enting met wortelknolletjesbacteriën op het proefveld bij Kraggenburg was

onbeteekenend. Slechts de snelgroeiende eenjarige gewassen, erwten en boonen, reageerden nog enigszins op de enting, ofschoon ook hierbij al spoedig herstel van de ongeënte perceelen plaats vond, zoodat in den oogst geen noemenswaardige verschillen waren te bemerken. Overigens was de enting hier al overbodig.

De enting van vlinderbloemige gewassen werd in 1941 te Kraggenburg niet meer nagegaan, daar in 1940 de entbehoefte zeer gering was gebleken en merkbare uitwerking dus niet kon worden verwacht. Intuschen zijn wel pogingen aangewend voor het vaststellen van de entbehoefte in den N.-O. polder zelf, nl. op de drooggevallen, hooggelegen zandstrooken. Kleine entproefvelden met de belangrijkste vlinderbloemige gewassen zijn aangelegd op den „staart van Urk”, op het Kamperzand bij den Ramspol, bij De Voorst nabij het proefveld Kraggenburg en ten noorden van Blokzijl, terwijl het de bedoeling is dit werk voort te zetten op lager gelegen zwaardere gronden, zoodra deze zullen zijn drooggevallen.

De geregelde contrôle van de ontwikkeling van het microbenleven op het proefveld Kraggenburg werd voortgezet. Evenals in de Wieringermeer bleek ook hier - hoewel in mindere mate - de microbenactiviteit in den zomer van 1940 minder dan normaal te zijn. Als herhaling van de reeds in 1938 uitgevoerde exploratie van den nog onder water liggenden bodem van den N.-O. polder werd in September en October 1940 het microbenleven in dezen bodem opnieuw onderzocht.

Het bleek, dat de bacteriën minder talrijk waren geworden dan in 1938. De relatief hoge getallen van 1938 waren vermoedelijk een gevolg van een

tijdelijke opleving na de verzoeting van den zeebodem.

Na den kouden winter en het doorvriezen van den grond trad een sterke opleving van het microbenleven in het voorjaar op, welke echter door de droogte in April 1941 sterk werd geremd. Tegen het einde van Juni d.a.v. was het aantal microben en hun activiteit dan ook slechts weinig hooger dan een jaar terug. Ook werd de stikstofproductie door de microben in den grond gedurende den winter sterk door de vorst geremd. Na het ontdooien trad echter in Maart 1941 een zeer geprononceerde top op, welke daarna weer daalde tot een geringe productie tijdens het koude, droge weer in April en Mei 1941.

In den herfst van 1940 werd het microbiologisch laboratorium van Medemblik naar Kampen overgebracht. De verhuizing kostte veel tijd, zoodat alleen het buitenwerk kon doorgaan.

4. Plantkundig onderzoek.

De omgeving van den Noordoostpolder, de nieuwe dijken en het eiland Schokland, werden evenals in de vorige jaren, plantkundig opgenomen. Plaatselijk werden distel en hoefblad op de dijken verdelgd. Het bleek, dat er al een aanzienlijk aantal onkruiden op de dijken voorkomt. Een aantal zal zich sterk in den Noordoostpolder verspreiden, op den duur echter niet als onkruid blijven en de ontwatering bespoedigen door intensieve verdamping. Van deze soorten is een vrij groote hoeveelheid zaad verzameld, teneinde hun ontwikkeling in den Noordoostpolder te kunnen bevorderen.

Riet, dat als onkruid ook wordt gevreesd, wordt preventief bestreden door het vóór het stuiven van

het zaad te snijden, hetgeen op Schokland reeds 3 jaren geschiedt. Op groote schaal kan dit in de overige in de omgeving van den Noordoostpolder gelegen rietgebieden niet geschieden, omdat door vroeg snijden rietland sterk in kwaliteit achteruit kan gaan, zooals uit proeven is gebleken.

Een vrij uitgebreid onderzoek werd gedaan naar de kiembioologie van een 120-tal onkruidsoorten. Het doel is o.a. om een aantal exacte gegevens te verzamelen over den levensduur van onkruidzaden. Verder is een onderzoek ingesteld naar de verspreiding van onkruidzaad door vogels, in het bijzonder door eenden. De drooggevalle terreinen in den nieuwen polder en de omgeving daarvan, Urk en Schokland inbegrepen, werden uitvoerig plantkundig geïnventariseerd. De droge en koude voorzomer heeft de vestiging van onkruiden in den polder vermoedelijk aanzienlijk belemmerd. Desondanks werden reeds enkele tientallen soorten gevonden, hoewel ijl verspreid. Met een chemische onkruidbestrijding werd een begin gemaakt op Schokland en op de dijken. Hierbij werden enkele proeven ingeschakeld ter vergelijking van Calciumchloraat en Natriumchloraat.

II. Cultuurtechnische werken

Tegelijk met het baggeren van de kanalen is ook aan het storten van baggergrond voor grondverbetering een einde gekomen.

Hoewel aan de landbouwkundige eischen niet steeds volledig kon worden tegemoet gekomen, is - landbouwkundig bezien - veel goed werk uitgevoerd en mag dan ook worden verwacht, dat de kosten voor

het egaliseeren van stortgrond in den Noordoostpolder per ha belangrijk lager zullen zijn dan in de Wieringermeer het geval is geweest.

Ter bespoediging van de ontwatering na het droogvallen zijn in de daarvoor in aanmerking komende gebieden enkele tochten gebaggerd.

Tusschen den sluisput bij de Voorst en de sluis bij Kadoelen werd nog een kade ingezaaid met een grasklavermengsel. De reeds ingezaaide dijks- en kadeperceelen zijn goed aangeslagen en werden reeds grootendeels met schapen beweid.

Met het inzaaien van de dijken werd in April 1941 voortgegaan, doch alles kon niet worden afgewerkt, daar de dijken nog niet geheel waren opgeleverd. Het graanklavergewas van de in 1940 ingezaaide dijksgedeelten werd gehooïd en voor zoover noodig getopt. Te Vollenhove werden afritten voor een pont gereed gemaakt en de pont in bedrijf gesteld. Voorts werden enkele egalisatiewerken verricht ten behoeve van den barakkenbouw, waarvoor ook drainbuizen werden vervoerd naar Blokzijl en Kuinre.

Bouwkundige afdeling

Reeds vroeg in het voorjaar waren de noodige voorbereidingen getroffen voor de stichting van de eerst noodige gebouwen ten behoeve van de ontginning van den Noordoostpolder.

W o n i n g b o u w .

In de eerste plaats werd een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid van huisvesting van het aan den polderrand te stationneeren personeel, dat met de onmiddellijke leiding van de werkzaamheden zal

worden belast. Daar in de daarvoor in aanmerking komende dorpen huizen niet beschikbaar bleken, moest worden besloten tot de stichting van een aantal dienstwoningen.

Daartoe werd te Lemmer, Blokzijl en Vollenhove bouwgrond aangekocht, geschikt resp. voor de stichting van 12, 10 en 10 woningen. Met den bouw van deze woningen, die eenvoudig van opzet zijn, zoodat ze later gemakkelijk van de hand kunnen worden gedaan, is te Lemmer en Vollenhove aangevangen: voor den bouw te Blokzijl liggen de plannen gereed.

Te Kuinre en Ramspol, waar eveneens in de huisvesting van leidend- en toezichthoudend personeel moet worden voorzien, doch waar geschikt bouwterrein niet verkregen kon worden, worden woningbarakken, resp. geschikt voor 10 en 5 gezinnen, opgericht.

B a r a k k e n k a m p e n.

Onder normale omstandigheden zouden de arbeiders, die bij de ontginningswerken zullen worden tewerkgesteld, dagelijks uit den verren omtrek van den polder kunnen worden aangevoerd, doch thans is dit uitgesloten. In de behoefte aan tijdelijke huisvesting, aanvankelijk aan den polderrand en vervolgens dieper in den polder, zal dan ook door den bouw van barakken moeten worden voorzien.

Einde Juni 1941 waren barakkenkampen in aanbouw te Kuinre, Blokzijl en Ramspol, terwijl daarmee ook te Lemmer, Vollenhove en nabij Kadoelen zal worden begonnen. Zoodra de bodemgesteldheid dit toelaat, zal voorts een 8-tal kampen dieper den polder in worden gesticht, zoodat voorshands als

eerste étape 14 kampen, elk plaats biedende aan 300 man, zullen worden gebouwd.

Elk kamp bestaat uit 3 woon/slaapbarakken, een keukenbarak met woning voor het gezin van den kok, een cantine met woning, drie toiletbarakken, drie rijwielbarakken en eenige hulpgebouwtjes, alles gemakkelijk uitneembaar. Voor zoover in de nabije omgeving electriciteit- en waterleiding aanwezig is, zullen de gebouwen daarop worden aangesloten, in het tegenovergestelde geval zijn bijzondere voorzieningen noodig.

Voor vijf kampen zullen de woon/slaapbarakken uit Duitschland worden betrokken; met de aflevering hiervan is aangevangen. De overige barakken met bijgebouwen worden in ons land vervaardigd, evenals het benodigde meubilair.

K a n t o o r g e b o u w e n .

Langs den polderrand zullen eenige administratieve steunpunten worden gevestigd, waarvoor te Vollenhove en Ramspol een houten kantoor in aanbouw is. Te Lemmer kan hiervoor gebruik worden gemaakt van de cantine van den Dienst der Zuiderzeewerken, die voor dit doel zal worden ingericht.

O p s l a g l o o d s e n .

Op verschillende plaatsen zullen opslagloodsen noodig zijn. Te Vollenhove en Ramspol zijn reeds resp. 4 en 2 loodsen in aanbouw, terwijl de plannen voor de stichting van 2 loodsen te Lemmer in voorbereiding zijn. De loodsen worden zoodanig gebouwd, dat het later bij afbraak beschikbaar komend materiaal voor den boerderijenbouw bruikbaar is.

15. Paalscherm op
Schokland, Aug. 1940

Foto K. Maaskant

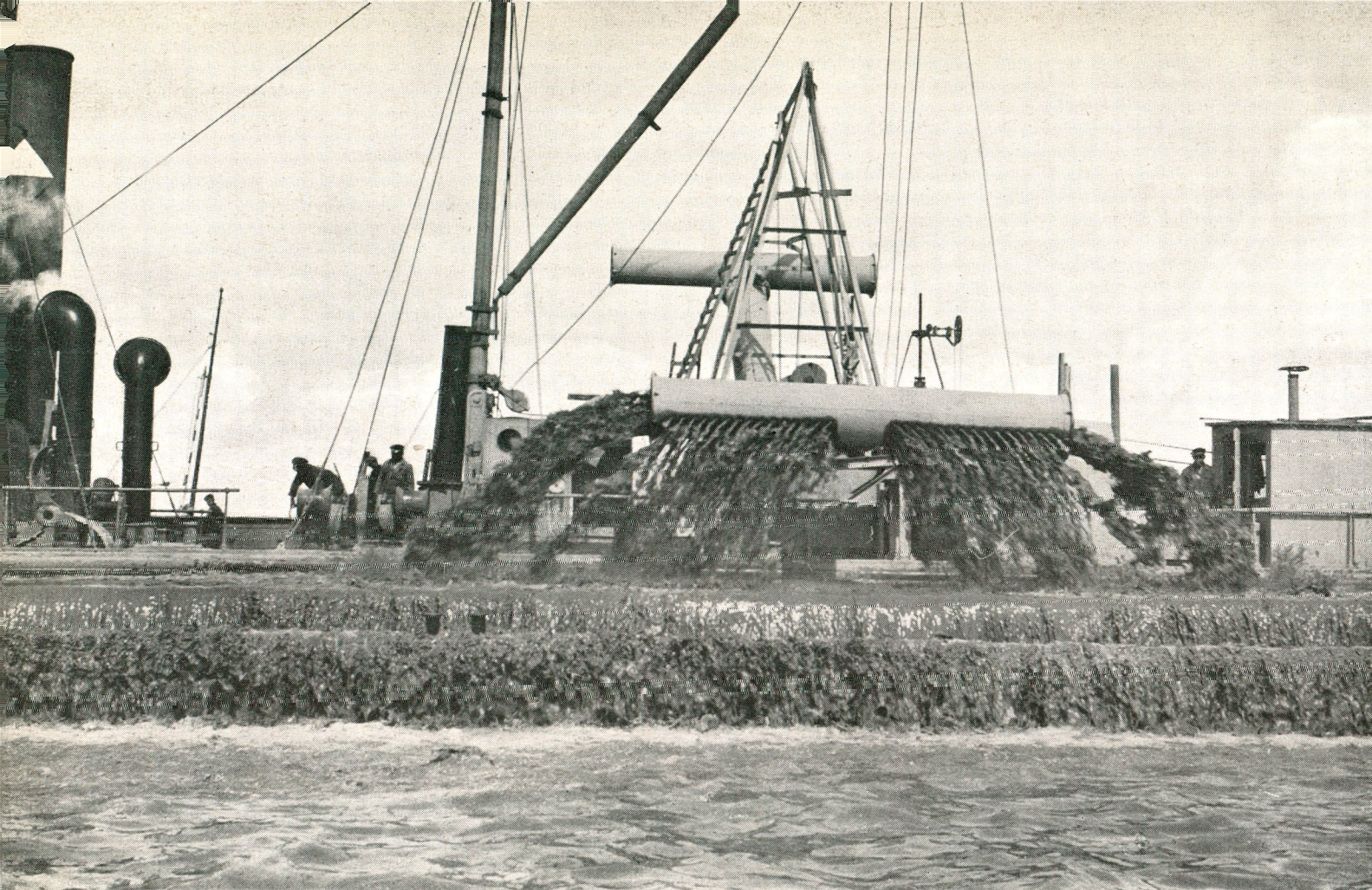

Foto K. Maaskant

16. *Het vullen
van een elevatorbak*

Reparatiewerkplaatsen.

Daar de werkzaamheden op verschillende punten zullen aanvangen, dient gelegenheid te worden geschapen tot herstelling van bij het werk gebezigde werktuigen. Hiervoor is te Vollenhove en Ramspol reeds een reparatiewerkplaats in aanbouw, terwijl ook te Lemmer een werkplaats zal worden gesticht.

Economische aansluiting van den Noord-oostelijken polder aan het oude land

In ons vorig album schonken wij aandacht aan de conclusies, waartoe het rapport van de door Gedeputeerde Staten van Overijssel ingestelde commissie t.a.v. de economische aansluiting van den N.-O. polder aan het oude land kwam.

Ten aanzien van dit vraagstuk heeft inmiddels ook de door Gedeputeerde Staten van Friesland ingestelde commissie haar oordeel uitgesproken.

Kort samengevat komt haar oordeel op het volgende neer :

1. Over enkele jaren zal een nieuw gebied ontstaan, ten deele grenzend aan Friesland, waar hoofdzakelijk landbouw zal worden bedreven. Het laat zich aanzien, dat de akkerbouw in dezen polder zal overheerschen.
2. De verwachting is uitgesproken, dat de N.-O. polder op den duur een inwonertal van ongeveer 50,000 zielen zal verwerven. Gezien de ontwik-

keling in den Wieringermeerpolder kan worden aangenomen, dat, bij een enigszins normaal verloop van de werkzaamheden in den nieuwen polder, het aantal inwoners in 1950 omstreeks 10,000 zal bedragen, hetgeen gedurende een tijdvak van tien jaar gemiddeld een vestiging van 1000 personen per jaar beteekent.

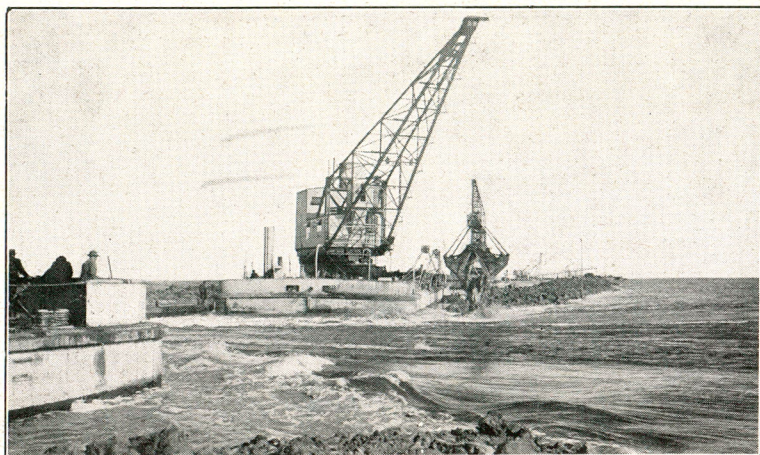
3. Het werk van de gedeeltelijke droogmaking en afsluiting der Zuiderzee heeft in Friesland, van den tijd af, dat de eerste plannen ontstonden, steeds groote belangstelling gehad. Met name de mogelijkheid, zich in de nieuwe gebieden te vestigen, heeft aller aandacht, hetgeen niet behoeft te verwonderen, aangezien Friesland een vrijwel zuiver landbouwgewest is, waar een groote „landhonger” heerscht. Dit heeft tot gevolg dat de ondernemende bevolking het grootste vertrek-overschot per 1000 heeft van ons land. Meer dan 2000 Friezen vertrekken ieder jaar voorgoed naar elders.
4. Ook de bewoners van den Wieringermeerpolder zijn voor een belangrijk gedeelte afkomstig uit Friesland.
5. De veeteelt heeft Friesland in de wereld mede beroemd gemaakt. Reeds langen tijd is dit gewest voor de rest van ons land en daar buiten een belangrijke leverancier van gebruiksvee geweest, waarbij de dikwijls groote afstanden tot de markten geen bezwaren vormden. Het is te verwachten, dat de veeteelt in den polder in sterke mate onder invloed zal komen te staan van hetgeen in Friesland is bereikt op technisch en organisatorisch gebied.

6. Het is te voorzien, dat de akkerbouw in den polder en in Friesland vele belangen gemeen zullen hebben. De aanwezigheid in Friesland van instellingen op akkerbouwgebied, die men zeer dikwijls elders niet vindt, kan in belangrijke mate bijdragen tot een vruchtbare samenwerking. Gezien de ligging en de grondgesteldheid van den nieuwen polder en de kundigheid en de belangstelling van den Frieschen boer en zijn organisaties, zal de akkerbouw in Friesland in meerdere mate dan die in andere gewesten, betrokken worden in het toekomstige landbouwgebied van den Noordoostpolder.
7. De industrie, de handel en de verzorgende bedrijven staan in Friesland nagenoeg geheel in dienst van den landbouw. Daar in den polder weinig industrie kan worden verwacht, zal op verschillend gebied Friesland een taak te vervullen krijgen. Evenzeer is dit het geval met den handel, die zijn werkterrein belangrijk ziet uitgebreid.
8. De land- en waterwegen bij Lemmer krijgen een belangrijke functie te verrichten. Ook de landwegen langs de Worstslot naar Schoterzijl en Laugelille en die bij Kuinre zijn van belang voor de voorziening in goede vervoermogelijkheden. Ter verkrijging van een alzijdig en doelmatig waterwegennet en ter voldoening aan wettelijke verplichtingen is de bouw van een schutsluis bij Kuinre noodzakelijk.
9. De taak om voorwaarden te scheppen voor een goede gemeenschap dient ruim te worden gezien. De omstandigheid, dat de polder aan Friesland

komt te grenzen en zeer vele Friesche inwoners zal krijgen geeft de gelegenheid tot het stichten van een hechte gemeenschap, door te bevorderen, dat de Friezen zooveel mogelijk in het Noorderlijke gedeelte van den polder komen te wonen. Het is gewenscht het landschap in overeenstemming te brengen met den aard der bevolking.

10. Onze wetgeving schrijft niet voor, dat het nieuwe gebied direct provinciaal zou moeten worden ingedeeld. Daar het gedurende de ontginningsperiode van het grootste belang is dat het gebied als een volstrekte eenheid wordt bestuurd, is deze indeeling voorloopig ook ongewenscht. Indien het voorstel betreffende de administratieve indeeling in de practijk onuitvoerbaar zou blijken te zijn en de Noordoostpolder reeds nu bij de bestaande provinciën zou moeten worden ingedeeld, is er alle reden voor, een aansluiting bij Friesland te bepleiten en te bevorderen.

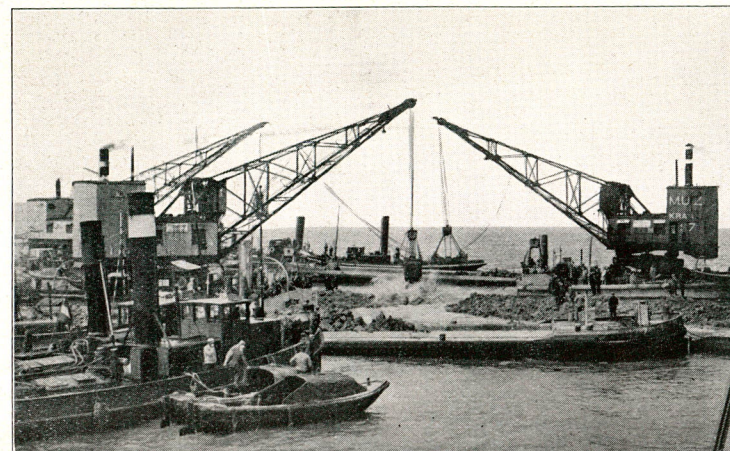
Advertentiën

Sluiting Wieringermeerdijk 29 Juli 1929

Foto : Maaskant

AAN
DE
NAAMLOOZE
VENNOOTSCHAP
M. U. Z.

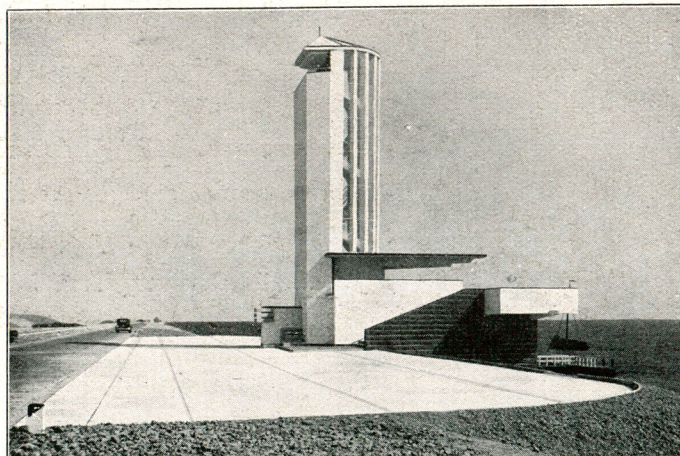
Sluiting afsluitdijk 28 Mei 1932

Foto : N.V. Ver. Fotobureau

MAATSCHAPPIJ TOT UITVOERING VAN ZUIDERZEEWERKEN

GEVESTIGD TE 's-GRAVENHAGE

werd o.m. de bouw opgedragen van den Afsluitdijk en den Wieringermeerdijk

Monument ter plaatse van de sluiting van den afsluitdijk

Foto : Susan

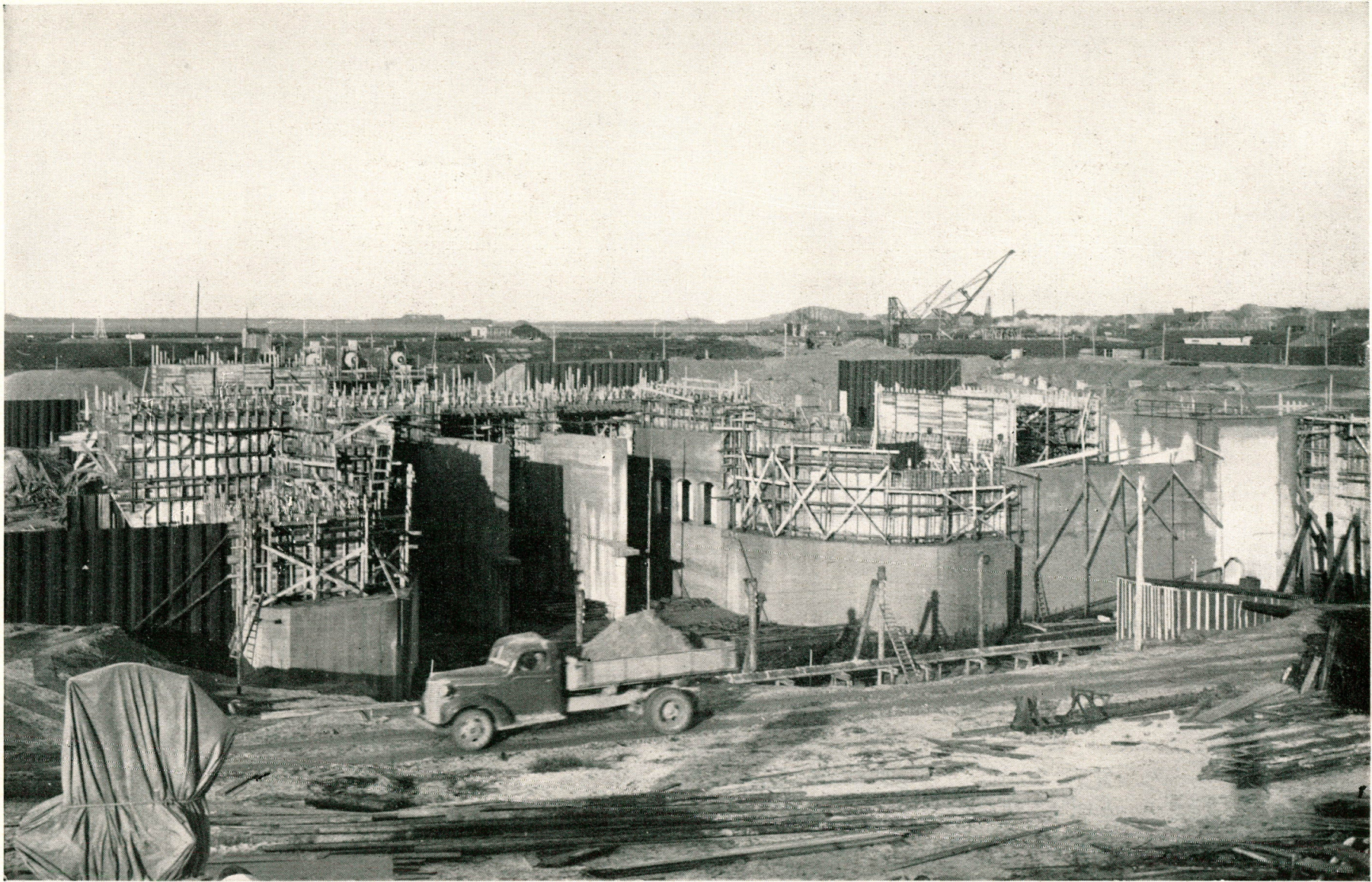

De Afsluitdijk, die in 1932 door sluiting van het dijksgedeelte „Vlieter” tot stand kwam, werd op 25 September 1933 door wijlen Z. Ex. den Minister van Waterstaat, Ir. J. A. Kalff, voor het publiek verkeer opengesteld. Bij die gelegenheid werd door de N.V. Maatschappij tot Uitvoering van Zuiderzeewerken aan den Staat overgedragen het door haar op de plaats der sluiting opgerichte monument, van waaraf men een overzicht over Waddenzee en IJsselmeer heeft.

Relief in het monument

Foto : Maaskant

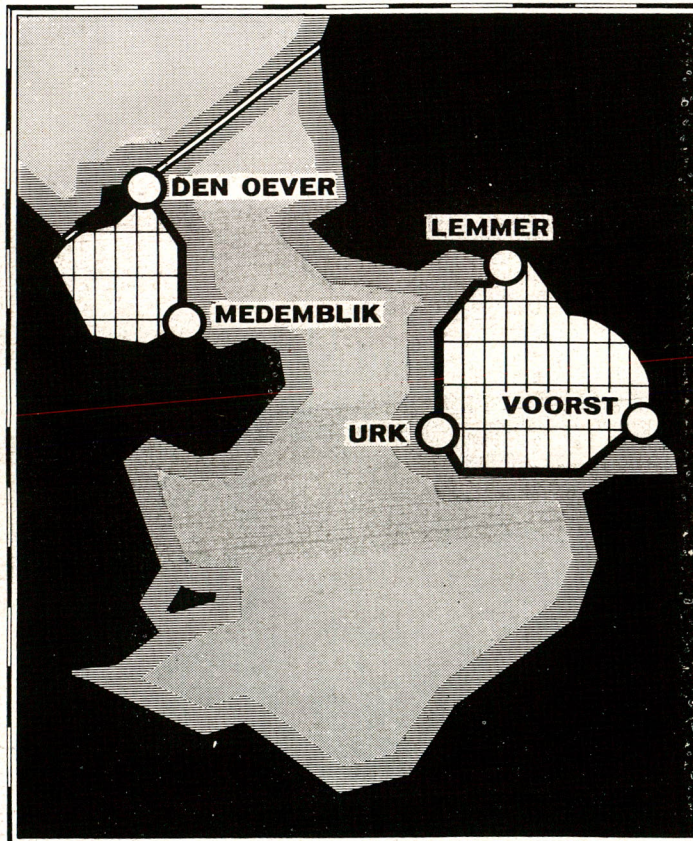

HET IJZERWERK VOOR DE TOEGANGSSLUIZEN EN GEMALEN VAN DEN NOORD-OOSTELIJKEN POLDER WERD GELEVERD DOOR
HAVENBEDRIJF „VLAARDINGEN-OOST“ N.V.
AFDEELING MACHINEFABRIEK EN CONSTRUCTIEWERKPLAATS

VLAARDINGEN

LEVERANCIER AAN RIJKSWATERSTAAT, ZUIDERZEEWERKEN EN DIVERSE GEMEENTEWERKEN

zee wordt land

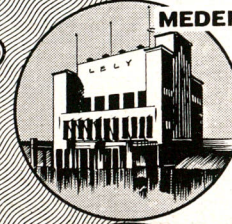

De beide Zuiderzeepolders zijn thans drooggelegd en zij worden op peil gehouden door 5 Werkspoor-gemalen met 13 pompen, waarvan de totale capaciteit 5960 m³ per min. bedraagt.

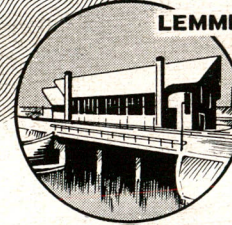
DEN OEVER

Capaciteit 2 x 250 m³ per minuut.

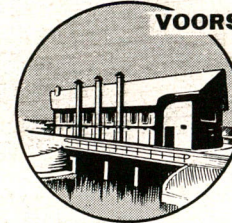
MEDEMBLIK

Capaciteit 3 x 400 m³ per minuut.

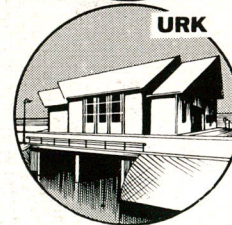
LEMMER

Capaciteit 3 x 520 m³ per minuut.

VOORST

Capaciteit 2 x 570 m³ per minuut.

URK

Capaciteit 3 x 520 m³ per minuut.

Bauduin

WERKSPoor - AMSTERDAM

Basalt Maatschappij - Rotterdam

Beursgebouw - Meent 132 - Kamer 416

Telefoon: 21110 (2 lijnen)

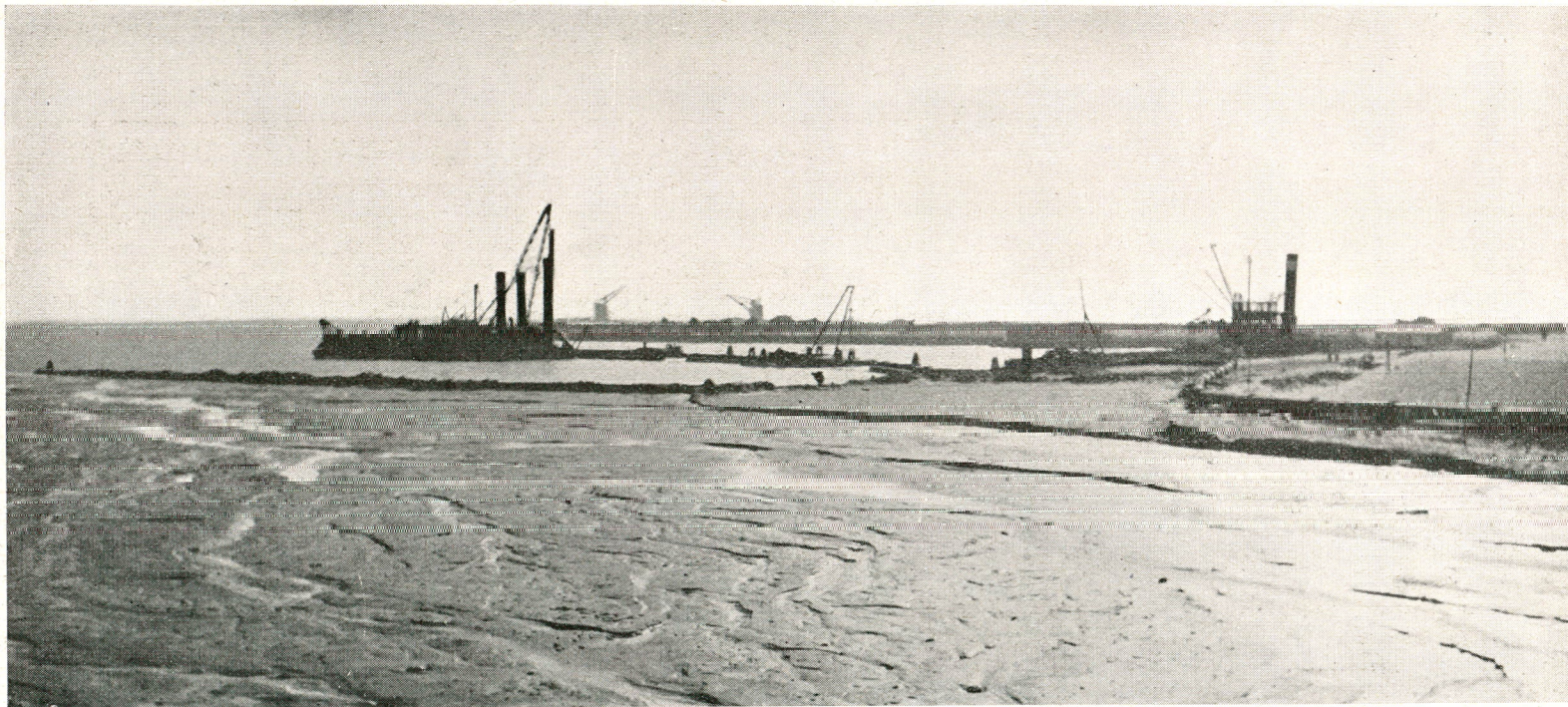

*Leveranciers
van alle
Wegen- en
Waterbouw-
materialen*

IJ. VAN WIJNGAARDEN A. Czn.

Aannemer van Havenwerken - 125 Waalsdorperweg - 's-Gravenhage

TELEGRAMMEN DEEPENING, HAAG - TELEFOON INTERC. 775223

Materieel, werkzaam aan het maken van een vluchthaven ten zuiden van Schokland

In den Noordoostel. Polder der Zuiderzeewerken werden ons de navolgende werken in uitvoering opgedragen:

- 14 Km. van den omringdijk van den N.O.-polder (in samenwerking met anderen); 25 Km. lengte kanalen en tochten; grondverbetering voor een wegbaan lang $7\frac{1}{2}$ Km.; Het maken van een grondverbetering voor dorp B; Het doorbaggeren van de ringdijk van een sluisput bij de Voorst; Het nabaggeren van kanalen; Het maken van een vluchthaven met beschermingsdam en leidam ten zuiden van Schokland.

N.V. METAALBUIZENFABRIK MIJ, -EXCELSIOR- SCHIEDAM

LASCHBOCHTEN
TILEX GLIJRAIL

*Buis voor:
Electrische
Installaties:*

*Stalen
Meubelen:*

*Vliegtuigen:
Rijwielen*

enz.

TELEF. 68356-68556

TELEGRAM ADRES 'TUBA'

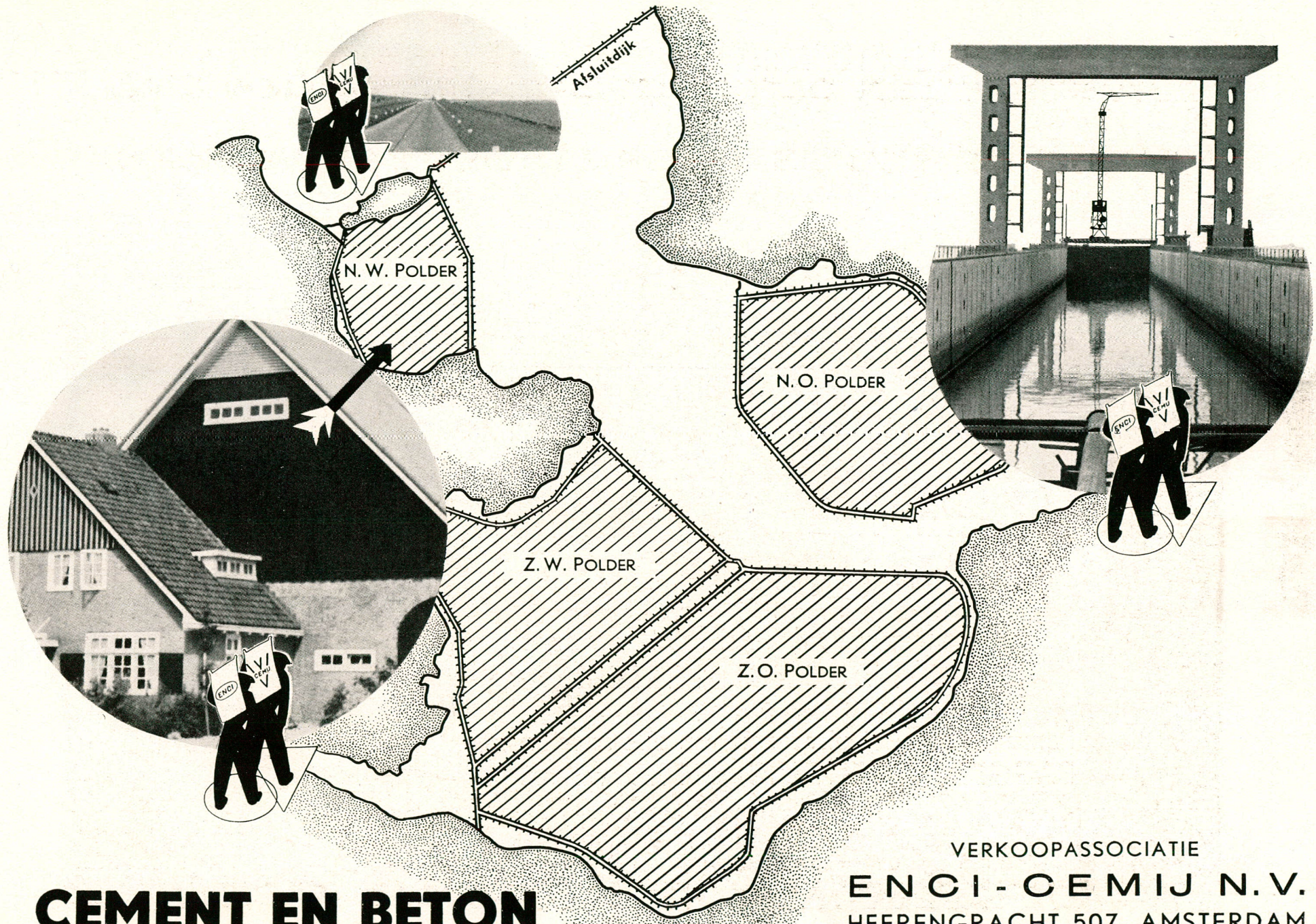
**FABRIKANTEN DER RUBBERAFDICHTINGEN ENZ.
VOOR DE SLUIZEN DER ZUIDERZEEWERKEN**

AMSTERDAM

ROTTERDAM

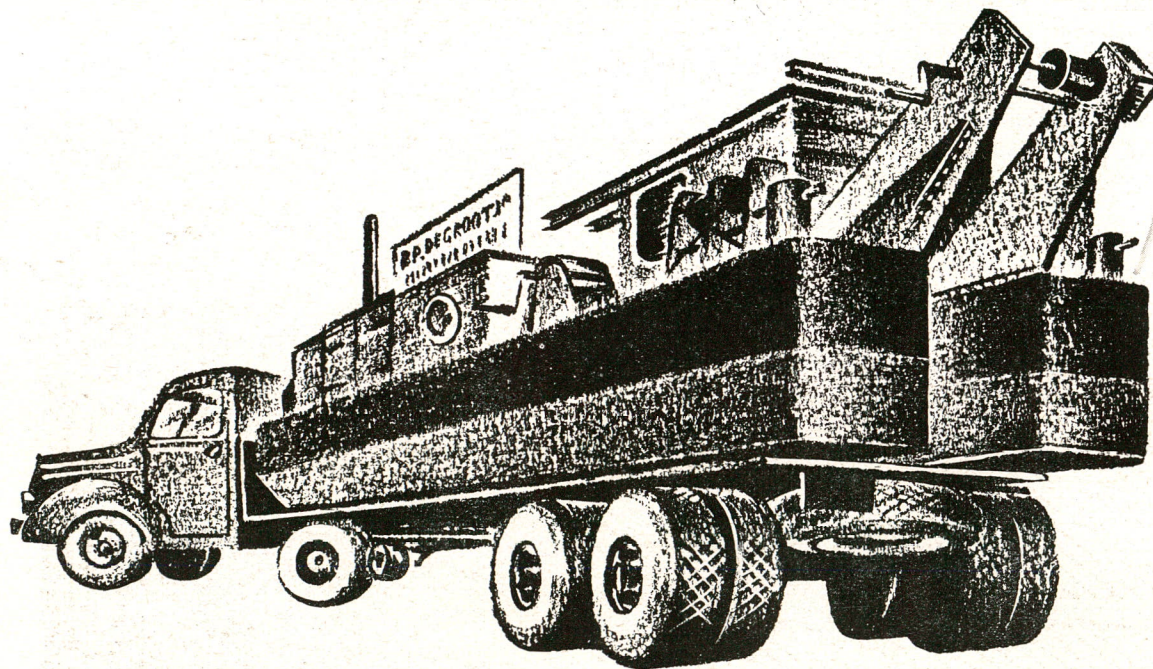
GRONINGEN

CEMENT EN BETON

VERKOOPASSOCIATIE
ENCI - CEMIJ N.V.
 HEERENGRACHT 507, AMSTERDAM

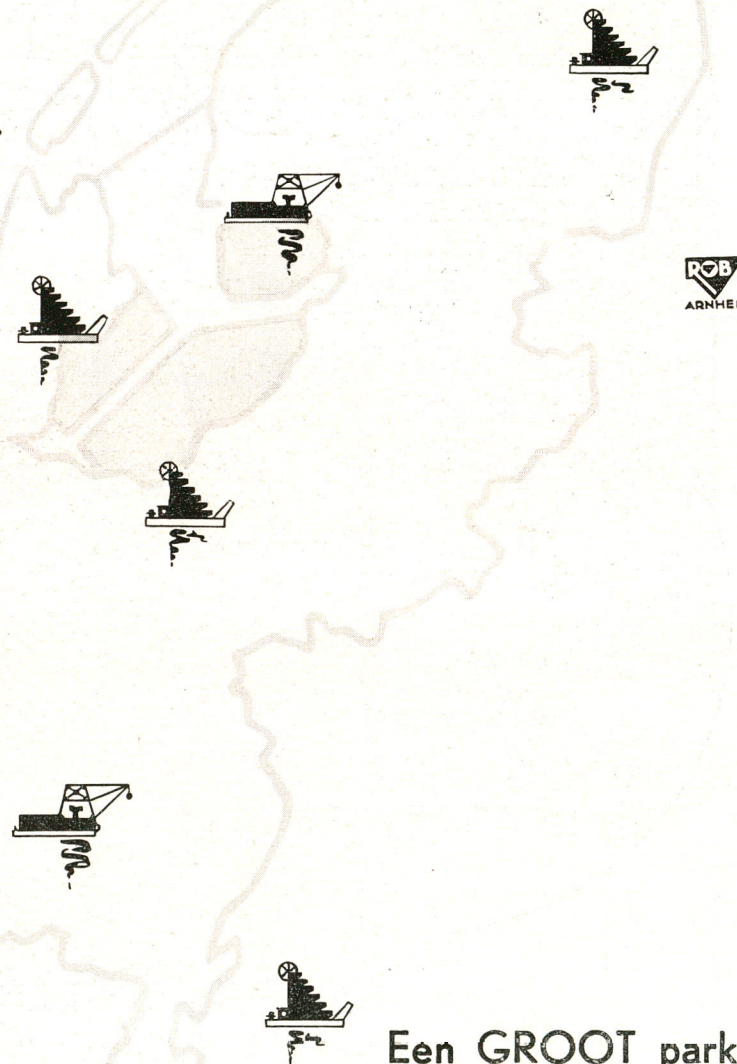
Overal in Nederland...

waar U maar wilt, kunnen wij met ons
DEMONTABEL MATERIEEL
ingericht voor vervoer per trailer
komen, voor het uitvoeren van alle soorten
BAGGER-, VLOEI-, ZUIG- en PERSwerken.

B.P. DE GROOT JR
BAGGERBEDRIJF-WEESP

Een GROOT park
van klein materieel